

PSİKİYATRİDE YAPAY ZEKA KULLANIMINA DAİR TOPLUM GÖRÜŞLERİ

Zeynep Yazıcıoğlu¹, Jamal Hasanlı¹, Gonca Aşut¹, Orhan Murat Koçak¹

¹Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Ankara

Giriş: Yapay zekâ (YZ), sağlık alanında tanı ve tedavi süreçlerinde hızla yaygınlaşırken, psikiyatri gibi mahremiyetin ve bireysel farklılıkların ön planda olduğu alanlarda daha temkinli karşılanmaktadır. Psikiyatride YZ; tanı destek sistemlerinden terapötik chatbot uygulamalarına, intihar riskinin öngörülmesinden tedaviye uyumun izlenmesine kadar geniş bir yelpazede kullanılma potansiyeline sahiptir. Ancak, bu teknolojilerin yalnızca teknik doğrulukları değil, toplumun güveni ve etik kaygıların giderilmesi de benimsenmeleri açısından kritik önemdedir. Ancak bu teknolojilere yönelik görüşlere dair literatür sınırlıdır. Çalışmamızda, YZ kullanımına ilişkin tutum, beklenti ve endişelerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntemler: Temmuz-Ağustos 2025 tarihlerinde 18-65 yaş arasındaki kadın ve erkek katılımcılara, sosyal medya uygulamaları ve kartopu yöntemiyle ulaşılmıştır. Şiddetli bilişsel bozukluğu, demansı, okuma-yazma bilmemesi ve şiddetli ajitasyonu nedeniyle anketi dolduramayanlar dışlanmıştır. Sosyodemografik bilgi formu, yapay zekâya yönelik 5'li Likert tipi tutum maddeleri ve senaryo temelli sorular çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Başkent Üniversitesi etik kuruluna başvurulmuştur (KA-25/309). Veriler tanımlayıcı istatistiklerle analiz edilmiştir.

Sonuçlar: Toplam 75 katılımcının %78,2'si kadındır; %70'i üniversite mezunudur. Yaş ortalaması 34,03 (± 11,9)'tür.

Katılımcıların %78,7'si daha önce psikiyatrik tanı almamıştır. YZ kullanımına ilişkin %66,7'si kendini yetkin hissetmezken, sadece %9,3'ü yetkin olduğunu belirtmiştir. %5,3'ü psikolojik sıkıntıda YZ'ye başvurabileceğini, %29,3'ü tanı amacıyla danışabileceğini ifade etmiştir. %14,7'si tanı sürecinde YZ'ye güvenirken, %65,3'ü danışa da güvenmediğini belirtmiştir. %69'u veri gizliliğinden endişelidir. %22,7'si doktorun YZ kullanmasının fayda sağlayacağını düşünürken, %33,3'ü bunu hekim yetersizliğiyle ilişkilendirmiştir. %70'i, YZ'nin artmasıyla psikiyatristleriyle daha az zaman geçireceklerinden endişelidir.

Tartışma ve Sonuç: Katılımcıların büyük çoğunluğu YZ'ye temkinli yaklaşmakta; güven düzeyi düşüktür. YZ'nin psikiyatride kabul görmesi için etik, şeffaf ve hasta merkezli yaklaşımların geliştirilmesi önemlidir. Klinik dışı bireylerde YZ'ye yönelik bilgi düzeyinin ve güvenin sınırlı olduğu görülmüştür. Bu durum, YZ'nin psikiyatride etkin ve güvenli biçimde benimsenebilmesi için toplum temelli bilgilendirme stratejilerinin geliştirilmesi gerektiğini düşündürmektedir. Ayrıca, psikiyatride YZ uygulamalarının insan etkileşimini azaltacağına dair endişeler, gelecekteki sistem tasarımlarında insan-merkezli ve hibrit yaklaşımların önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, veri gizliliği, toplum tutumları, etik kaygılar, psikiyatri